

vánvaló, hogy ez évekre visszamenően a legjobb szabadkai előadás. Különösképpen az, ha tudjuk, hogy az öt nagyobb szerepből majd mind-egyiket kiválóan oldják meg. Skinnerként Ladik Katalin eddigi legjelentősebb alakítását nyújtja. A „megszállott” nő, aki „sohasem volt boldog férfival”, elementáris erővel küzd a női közösségben megtalált boldogságáért, majd pedig amikor a hozzákötözött foszló férfihullával kell élnie, a kétségbeesés és a megvetés mérgét fröcsköli megalázóira — néhány döbbenetes erejű nagyjelenetében a megélt hitelességét árasztja. Ann: Daróczy Zsuzsa. Visszafogottabb („Én nem árurom el érzelmeimet.”), de nem kevésbé összetett és tragikus szereplője a történetnek, amelyben hihetetlen koncentrációkészséggel, egy-egy félmondatba vagy csak tekintetbe sűrített drámai erővel mindent közölni tud. Nem olyan látványos, mint Ladik „boszorkánya”, de ugyanolyan intenzív és emberi. Hozzá hasonló az arab kastélymérnök, Krak, kit Bicskei István a magába temetett tragédia, bánat, magány és kiszolgáltatottság érzéséből és az alkalmat kereső bosszúálló fanatizmusából formál autentikussá. Korica Miklós azzal a nehéz feladattal birkózik, hogy a lelkesedéstől a bosszúig ívelve tegye hitelessé Stucley-t, s ebben többnyire sikere is van. Egyszerűbb feladatot kap Kovács Frigyes az erőszak végrehajtójának, Batternek szerepében, amit kellő nyersséggel old meg. Pataki László egy rövid mellékszerepben egészíti ki azt a gazdag színészi tablót, amelyben a pályakezdő Döbrei Dénes — a pap szerepében — mérnöki pontos kidolgozottsággal, a részletek aprólékos kimunkálásával jelezte, benne több, mint ígéretes színészt nyert a társulat.

A színészek dicsérete, hogy szinte mindenki saját színvonala fölötti kidolgozott teljesítményt nyújt, s hogy a látvány elemei tökéletesen segítik a művet, egyezőval az előadás vitathatatlan sikere, az angol vendégrendező David Gothard érdeme.

GEROLD László

GALÓCZA

Ivan Kušan *Čaruga* című komédiáját egy évtizeddel az ősbemutató után Budapesten a Katona József Színház tűzte műsorára *Galócza* címmel. A rendező, Benedek Miklós nem népszínmű-, hanem musicalparódiát állított színre. A jeleneteken belüli és azokat időnként összekötő dalbetétek, Másik János szerzeményei, épp úgy karikíroznak és ironizálnak, mint a leleményes fordító, Spiró György dalszövegei, melyeken a közönség rendre nevet.

Ivan Kušan: *Galócza*, Katona József Színház, Budapest. Fordította: Spiró György. Rendező: Benedek Miklós. Zeneszerző: Másik János. Díszer: Székely László. Jelméz: Pilinyi Márta. Szereplők: Újlaki Dénes, Básti Juli, Gáspár Sándor, Szirtes Ágnes, Szacsavay László, Hollósi Frigyes, Végvári Tamás, Balkay Géza, Dörner György.

Benedek Miklós kitűnő, egységes stílusérzékkel készült rendezése precíz és szellemes produkció, amelyben a fény- és hanghatások éppúgy, mint a megformált karakterek a helyükön vannak.

A *Galócza*ban mindenkit a vágyódás jellemez: Ankica Možboltra vágyik és viszont; Ardonjak, Frankić és Žažić Tonkára, a lány az utóbbira sóvárog. Ezen a magánszférán túlra szárnyal Zeljić és Galócza képzelete. Az elnyomott paraszt társadalmi átalakulást remél, titkon szónoklatra készül. „Munkások! Parasztok! Kiskereskedők!” — mondogatja a sötét kocsmában néha tétován, néha keményen, néha viczorogva. Földjének eltulajdonítása a betyárral való szövetezésre készíti. Galócza ugyan nem olyan kapcsolatban van — a dalban szereplő — „kizsákmány” és „kizsiger” világával, mint Zeljić, de a két érdek abban közös, hogy Ardonjak gazdának el kell pusztulnia. Galócza lelke is másutt jár, nem Feričanac és Eszék között. Ő Chichagóról ábrándozik. Olyan szeretne lenni, mint Al Capone és a többi gengszter. „Sikágó, Sikágó” — éneklí Végvári Tamás a címszerepben. De a gengszterinternacionalizmus mellett azért megvan benne a betyár-hazafiság is. Így lesz a „Sikágó”-ból „zsarumadár”, a musicalből nótázás.

Kušan darabjában és Benedek Miklós rendezői világában boldogan lubickolnak a színészek, mindenki örömmel és csúcspontjában játssza a szereposztási kliséket felborító és megújító figurákat. A címszerepben Végvári Tamás a rövidlátó ember csetlés-botlásai mellett elsősorban is az amerikai gengszterhős után sóvárgó kisvárosi-vidéki bűnözőt állítja elének. A jelmeztervező Pilinyi Márta a filmről ismert gengszter-öltözéket adja a szlavóniai betyárra: fekete ruha és kalap, a zakó alatt pisztolyheveder.

Básti Juli, a gyilkosbérlő szépasszony a legközvetlenebb módon parodizál. Ő mindent felfokoz és eltúloz, ettől válik alakítása bizarrá és komikussá. Intonációja szélesen hullámzó, affektált és éneklő, arcjátéka ugyancsak szélsőséges mimikai formák között mozog. Újlaky Dénes (Ardonjak gazda) vérbeli mulattató, és bár itt ő a szomorú áldozat, áldozatnak is komikus marad. Alakjából az életerő és az életszeretet sugárzik, de Újlaky eljátssza az alak korlátoltságát és annak paródiáját is. Szacsvey László Frankić titkára szerencsétlenkedő, esetlen figura, aki mindig az erősebbnek enged (ezért megy bele az Ankica indítványozta „összeesküvésbe”), és aki sohasem tudja elérni azt, amire vágyik. Szacsvey nemcsak a félszeg kisembert, a balekot játssza el, hanem az ilyen jellemek színészi megformálásának kifigurázását is. Hasonló helyzetben és szerepben láthatjuk Hollósi Frigyeszt Zeljićként, akinek játéka egészen kiváló. Nála — a ma már csak filmekben látható — parasztmegformálások idézőjelbe tételére ismerhetünk.

Gáspár Sándor Možbolt földmérőként bonviváni szerepkörben feszít. Ő is előtérbe helyezi az alak korlátoltságát, de úgy, hogy ez a korlátoltság a műveltség fitogtatásának köntösében jelenik meg. „End-

lich bin ich” — bújja széles karmozdulatokkal Básti Julinak, s a szerepe szerinti gyakori német beszédet szándékosan iskolás kiejtéssel használja. Míg Gáspár a gesztusokra, a koreografikus mozdulatokra építi a figurát, addig Dörner György Žazić csendőrtizedes alakjában első-sorban a szemével játszik. A Tonkát alakító Szirtes Ági használja a legtöbb konvencionális megoldást. A szubretti szerepkörben az alak ledérségét vérbő természetét emeli ki, de hiányzik játékból a karakter eltávolítása, a parodisztikus vonások felvázolása. Balkay Géának jutott a legkisebb szerep: Gilotinié Gile csendőrkapitány alakjában, de azért ő is remek paródiáját adja a hatalom képviselőjének, aki a darab epilógusa szerint „igazságot oszt” a bűnügyben, és megszerzi magának Anikát.

A *Galócza* — alcíme szerint — énekes komédia lövöldözéssel és gyilkossággal. Benedek Miklósnak és munkatársainak produkciója vérbeli színház, stílusremeklés, kiváló szórakozás. A budapesti Katona József Színház *Galócza* előadása — ellentétben a darab címének utalásszerűen megjelenő gyilkosgalóccával — nem méreg, hanem gyógyír, lappangási ideje pedig egyáltalán nincsen: kedvező hatása azonnali.

P. MÜLLER Péter (Pécs)

TELEVÍZIÓ

SZÁMONKÉRÉS VAGY ÉLETRAJZFÖLMONDÁS?

Nyilván nincs író a világon, akitől ne lehetne számon kérni, miért nem alkotott többet és jobbat, miért nem gazdagabb életműve. És valóban nincs! Csakhogy ez annyira magától értetődik, hogy szinte közhely. S vajon mit várhatunk egy ilyen közhelyszerű tételre épült televíziós sorozattól?

Miodrag Đurđević forgatókönyvíró és Aleksandar Đorđević rendező a történelem ítélőszéke elé idézte a szerb romantika és realizmus nagyjait, a költő Đura Jakšićot és Laza Kostićot, valamint a novellista Laza Lazarevićet és a vígjátékíró Nušićot, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy mi, a tárgyalás kimenetele felől érdeklődők jobban megértsük s megismerjük a „törvény” elé idézett írók alkotásait. Csakhogy sem a „vádlok”, sem a „védlők” elsősorban nem az írói opust vették célba, hanem az embert, többnyire az életrajzban turkálva, ahelyett, hogy a szövegekről vitatkoztak volna. De bármennyire hasznosak, sőt néha fontosak is lehetnek az írói életrajz vonatkozásai, nem biztos, hogy mindig éppen azon keresztül jutunk közelebb az írott szó lényegéhez. S valóban, a magánélet a szóban forgó írók esetében sem túl sok fogódzót kínált. Költészete vagy festészete szempontjából aligha jelent bármit is Đura Jakšić hányatott éle-